

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені О. О. БОГОМОЛЬЦЯ**

***ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Міжнародної науково-практичної
онлайн-конференції***

***«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ:
ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО»***

09-10 листопада 2023 року

**м. Запоріжжя
2023**

Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» зареєстрована Державною науковою установою «Український Інститут науково-технічної експертизи та інформації» МОН України (Посвідчення № 337 від 04 липня 2023 року).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Колесник Юрій Михайлович – голова оргкомітету, ректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Туманський Валерій Олексійович – співголова, проректор з наукової роботи Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Авраменко Микола Олександрович – співголова, перший проректор Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Моргунова Світлана Андріївна – співголова, проректор з науково-педагогічної, навчальної роботи та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат біологічних наук, доцент.

Разгіна Жанна Михайлівна – секретар, декан І міжнародного факультету Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної підготовки.

Васецька Лариса Іванівна – керівник Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Гейченко Катерина Іванівна – завідувач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Гриценко Ольга Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Литвиненко Ніна Павлівна – завідувач кафедри мовної підготовки Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, доктор філологічних наук, професор.

Соловійова Ольга Володимирівна – кандидат державного управління, доцент Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Дмитрієв Вадим Сергійович – керівник Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Реутська Яна Анатоліївна – провідний фахівець Центру дистанційної освіти і телемедицини та якості освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Пишинограєв Юрій Миколайович – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри медичної та фармацевтичної інформатики і новітніх технологій Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Притула Віктор Анатолійович – керівник Центру комп'ютерних технологій.

А 43

Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. – Запоріжжя, ЗДМФУ, 2023. – 122 с.

<https://doi.org/10.6084/m9.figshare.24599550>

Збірник містить матеріали учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні питання лінгводидактики: традиції та новаторство» з проблем впровадження сучасних новітніх технологій в навчальний процес під час підготовки здобувачів вищої освіти України та Європи. Особливої уваги заслуговують доповіді щодо нових методів, засобів і форм у викладанні української мови як іноземної в медичних вишах, її популяризації та «чистоти».

Матеріали збірника стануть у нагоді освітянам-предметникам.

За зміст і достовірність матеріалу відповідальність несуть автори тез.

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ольга Соловійова

доцент центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Знання іноземної мови дозволяє людині організувати своє життя на більш якісному рівні. Виробництво, техніка, медицина, вирішення юридичних питань – це сфери застосування іноземної мови. Щоб процес викладання іноземної мови був ефективним, необхідно вміти використовувати різні форми роботи. Їх багато та вибір залежить у кожному конкретному випадку від складу групи, творчого потенціалу студентів. Навчання іноземної мови на основі ознайомлення з культурою інших країн є однією з основних цілей та принципів усього процесу вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах.

Використання міжпредметних зв'язків на уроках іноземної мови спонукає студентів до вивчення мови. У використанні міжпредметних зв'язків іноземної мови з іншими предметами виділяють два напрями:

1) Перший напрямок пов'язаний з розширенням предметно-змістовного плану читання іноземною мовою за рахунок його збагачення лінгвістичною інформацією з різних предметів. Цей напрямок дає змогу систематизувати факти та посилити країнознавчі аспекти щодо іноземної мови. Під час читання матеріалу про країну мови студенти мають можливість ознайомитися з особливостями країни мови, що вивчається, з її історією, літературою, видатними людьми, звичаями та традиціями.

2) Другий напрямок передбачає удосконалення загальнонавчальних знань, які допомагають студентам систематизувати інформацію.

Основне значення міжпредметних зв'язків у тому, що вони дозволяють поєднати у єдину систему всі знання, які вони отримують з різних предметів. Правильне встановлення міжпредметних зв'язків та вміння їх використання є важливими для активізації процесу навчання та практичної спрямованості навчання іноземної мови.

Використовуючи міжпредметні зв'язки в курсі іноземної мови, можна запропонувати студентам тексти та додатковий матеріал, де міститься нова для студентів інформація.

Методичний прийом нагадування дає позитивний результат навчання. Пригадування знань із суміжних предметів урізноманітнює сприйняття студентами нового матеріалу, сприяє створенню умов для самостійного мислення у процесі засвоєння нової теми.

Міжпредметні зв'язки є дієвим стимулом комунікативно-пізнавальної активності, спонукають інтерес до предмета, стимулюють студентів до самостійного пошуку нових слів, виразів, використання джерел інформації.

Зрештою, використання міжпредметних зв'язків у навчанні іноземних мов створює додаткові можливості для розвитку комунікативних умінь та естетичного розвитку студентів, що є фундаментом для нових знань.

Література

1. Annan-Diab, F., & Molinari, C. (2017). Interdisciplinarity: Practical approach to advancing education for sustainability and for the Sustainable Development Goals. *The International Journal of Management Education*, 15(2-B), 73-83.
2. Catana, S. E. (2014) Coping with the Knowledge Society: An interdisciplinary approach of teaching English in a technical university. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 128, 158-163.

ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ У МЕДИЧНОМУ ЗВО

Олена Соляненко

старший викладач кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Реформування системи освіти та системи охорони здоров'я України, наближення їх до світових стандартів диктують особливі вимоги до підготовки студентів медичних вишів. Змінюються як очікування самих студентів-медиків, так і запити роботодавців. Зокрема,

неодмінною умовою конкурентноспроможності фахівця на ринку праці стало знання іноземної мови у межах своєї спеціальності. Випускник медичного вишу має підтвердити володіння англійською мовою на рівні B2 загальноєвропейської шкали мовних компетенцій: розуміти загальний зміст складних текстів на абстрактні та конкретні теми, у тому числі вузькоспеціальні; говорити досить швидко та спонтанно; вміти робити чіткі, детальні повідомлення; аргументувати переваги та недоліки різних думок; висловлювати свою точку зору тощо. Водночас, кількість аудиторних годин, відведених у навчальних програмах на вивчення іноземної мови у медичних вишах, дуже обмежена. І тому, виникає потреба в більш ефективних підходах до викладання. Одним із таких підходів є предметно-мовне інтегроване навчання – CLIL (Content-Language Integrated Learning). Мета даної роботи - проаналізувати особливості предметно-мовного інтегрованого навчання у медичному ЗВО та обґрунтувати доцільність впровадження принципів CLIL в освітній процес.

CLIL – це такий підхід до навчання, який акцентується на двох основних взаємопов'язаних цілях: засвоєння предмета та використання нерідної мови як засобу навчання. Суть використання CLIL у медичному виші полягає у тому, що засобом вивчення профільної дисципліни за майбутньою спеціальністю є іноземна мова. Такий підхід забезпечує одночасне вивчення дисципліни професійної спрямованості та вдосконалення знань іноземної мови. Інтеграція мови та профільної дисципліни найкраще задовольняє запити студентів, які, перш за все, зацікавлені у прикладному аспекті мови. Дисципліни та іноземна мова, що вивчаються за спеціальністю, сприймаються ними як єдине ціле. Тому такий багатофокусний підхід значно підвищує мотивацію студентів до оволодіння англійською мовою. CLIL видається нам особливо актуальним для навчання студентів медичного вишу ще й тому, що дозволяє забезпечити занурення в іншомовне комунікативне середовище без введення додаткових годин у навчальні плани.

Навчання згідно з CLIL вимагає реалізації таких основних принципів: засвоєння профільної дисципліни майбутньої спеціальності підтримується на практичних заняттях з іноземної (англійської) мови; навчання мови підтримується на заняттях за фахом; здійснюється інтеграція мовних та немовних дисциплін шляхом спільного планування, використання схожих тем тощо. Слід зазначити, що перший із згаданих принципів на даний момент досить активно використовується в українських медичних вишах. Англійська мова викладається студентам як мова професійного спілкування. Так, на практичних заняттях з дисциплін «Іноземна мова» та «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» студенти вивчають англійську медичну термінологію, читають та перекладають тексти зі спеціальності, історії хвороб тощо. Що ж до підтримки мови на заняттях зі спеціальності та інтеграції предметів, то реалізація цих принципів, наскільки нам відомо, носить епізодичний характер, і має місце лише в рамках окремих навчальних закладів. Проблеми з впровадженням таких принципів CLIL можуть мати різні причини: брак викладачів-предметників, які володіють англійською мовою на належному рівні; їхня неготовність викладати дисципліну іноземною мовою; відсутність навчальних програм, за якими можливе навчання студентів спеціальності нерідною мовою тощо.

Вважаємо, що впровадження принципів CLIL при навчанні студентів-медиків можливо здійснити шляхом: активізації співпраці між медичними та мовними кафедрами, підвищення рівня володіння англійською мовою викладачів профільних дисциплін, створення безпечного та належного мовного середовища. Співпраця медичних та мовних кафедр може відбуватися як на етапі планування навчальних курсів, так і на окремих заняттях з дисциплін. Викладачі-лінгвісти при цьому планують заняття таким чином, щоб тематика мовного матеріалу максимально збігалася з темами, які студенти опановують за фахом. При виборі змісту навчального матеріалу перевага надається автентичним текстам медичного спрямування залежно від спеціалізації майбутнього медика (діалоги «лікар – пацієнт», історії хвороб тощо). Такі тексти мають бути інформативними, містити необхідні для професійного спілкування лексичні одиниці та граматичні конструкції. У той же час, тексти повинні бути адаптовані за ступенем складності таким чином, щоб не знижувати

мотивацію студентів до навчання. У свою чергу, необхідно, щоб викладачі медичних кафедр, які володіють англійською мовою, викладали один або кілька розділів дисципліни, змістових розділів курсу або окремі теми англійською. Такі заходи сприяють тому, що іноземна мова для студентів перестає бути самоціллю, а починає використовуватись у професійному контексті при виконанні конкретних завдань, що значно підвищить мотивацію до вивчення англійської.

Підвищення рівня володіння іноземною мовою викладачів профільних дисциплін – актуальне завдання, яке активно вирішується зараз у більшості українських медичних вишів, де є міжнародні факультети з англійською формою навчання. Викладачі, які успішно склали іспит на визначення рівня володіння англійською та працюють з англійськими студентами, цілком можуть проводити лекції та практичні заняття для україномовних студентів англійською мовою. Таким чином, основи для впровадження CLIL у процес навчання українських студентів вже закладено.

На наш погляд, впровадження принципів CLIL в освітній процес у медичному виші сприяє: систематизації та розширенню знань студентів як з мови, так і в галузі медицини; підвищенню їхньої активності як на заняттях з мови, так і з профільних дисциплін; формуванню та закріпленню умінь використання літератури з майбутньої спеціальності; розвитку пізнавально-творчих здібностей, навичок самовдосконалення, критичного мислення та креативного підходу до вирішення професійних питань.

Таким чином, інтегроване вивчення мови та спеціальності є ефективним засобом для досягнення освітніх цілей, а саме підготовки висококваліфікованих майбутніх працівників медицини, здатних конкурувати на ринку праці в умовах його інтернаціоналізації та глобалізації. За умови освоєння механізмів впровадження принципів CLIL у процес навчання формування мовної компетенції в медичних вузах може перейти на якісно новий рівень. Тому даний напрям дослідження надалі буде продовжено.

Література

1. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Strasbourg: Cambridge University Press, 2007. 278 p. URL: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf (дата звернення : 28.09.2023).
2. Marsh D. The relevance and potential of content and language integrated learning (CLIL) for achieving MT+2 in Europe. ELC Information Bulletin, 9 April 2003. URL : <http://userpage.fu-berlin.de/elc/bulletin/9/en/marsh.html> (дата звернення : 15.09.2023).

ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Валерія Ткаченко

викладач кафедри мовної підготовки Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Сучасний світ стає все більш глобалізованим, і вища освіта не є винятком. Університети привертають іноземних студентів з усього світу, а студенти самі бажають отримати міжнародний досвід. Освоєння мови стає ключовою складовою цього процесу, оскільки воно допомагає створити ефективний академічний та культурний обмін. Вищі навчальні заклади зіткнулися зі зростаючою кількістю іноземних студентів, які вимагають підтримки та мовної підготовки. Для багатьох із них, освоєння мови стає великим викликом, і важливо розвивати ефективні стратегії для їх успіху.

Визначення мовної підготовки для іноземних студентів відображає важливість оволодіння мовними навичками у контексті академічної та культурної адаптації іноземців в новому оточенні. Мова є основним інструментом спілкування та навчання у вищому навчальному закладі. Для іноземних студентів, відсутність адекватної мовної підготовки може стати перешкодою в розумінні лекцій, викладання та академічної комунікації. Вони

ВИВЧЕННЯ У ПРОФІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	59
<i>Дар'я Москвітін.</i> ПРОБЛЕМА ВИБОРУ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	61
<i>Надія Музика.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	63
<i>Дарина Назарчук.</i> РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	65
<i>Оксана Ніколаєва, Вікторія Квіцинська.</i> НОВІТНІ МЕТОДИКИ, ПРИЙОМИ, ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У СВІТІ.....	67
<i>Alla Oleksiienko.</i> THE USE OF AI (ARTIFICIAL INTELLIGENCE) FOR TEACHING ENGLISH IN HIGHER MEDICAL INSTITUTIONS.....	68
<i>Наталя Опришко.</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ У ВИВЧЕННІ ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ВІЗУАЛІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛУ У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	70
<i>Нателла Павленко.</i> ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	72
<i>Ігор Петренко, Світлана Домніч.</i> ТЕСТИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ТА ЇХ СТВОРЕННЯ У ПРОГРАМІ ARTICULATE STORYLINE...	73
<i>Світлана Пойда, Наталія Козак.</i> НОВІТНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СВІТІ.....	75
<i>Жанна Рагріна.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З МОВИ СУЧАСНИМИ ІНТЕРАКТИВНИМИ ДОДАТКАМИ.....	77
<i>Михайло Рахно, Руслана Шрамко.</i> ЗАСТОСУВАННЯ АІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В ЗВО УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ.....	78
<i>Альона Репетун.</i> ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ В ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ.....	80
<i>Лілія Сенік, Таміла Якутіна.</i> ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	81
<i>Лілія Сенік, Таміла Якутіна.</i> НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ УКРАЇНСЬКОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННЮ.....	83
<i>Тамара Сергієнко.</i> ПАРАДИГМА ПОНЯТТЯ «НАВИЧКИ».....	84
<i>Лариса Сіра.</i> ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНА ФОРМА МІДІАОСВІТИ.....	85
<i>Наталія Скибун.</i> ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	86
<i>Софія Скляничук.</i> ВАЖЛИВІСТЬ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ.....	88
<i>Наталія Слюсар.</i> ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ.....	89
<i>Ольга Соловйова.</i> МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	91
<i>Олена Соляненко.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО	

НАВЧАННЯ У МЕДИЧНОМУ ЗВО.....	91
<i>Валерія Ткаченко. ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....</i>	93
<i>Світлана Трегуб. РОБОТА З ФАХОВИМИ ТЕКСТАМИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ В МЕДИЧНИХ ВИШАХ</i>	95
<i>Анастасія Трофименко. ІНТЕНСИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН З ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....</i>	98
<i>Alla Feshchuk, Halatsyn Kateryna, Yarmolenko Oksana. FUNDAMENTAL PRINCIPLES OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT TECHNICAL UNIVERSITY.....</i>	99
<i>Тетяна Філат, Мирослава Сидора, Олена Запорожець. ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВОЄННИЙ ЧАС.....</i>	101
<i>Olena Halapchuk-Tarnavska, Inna Mishchuk. ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF E-LEARNING FOR TEACHING GRAMMAR.....</i>	103
<i>Юлія Хома. ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....</i>	105
<i>Наталія Хомик. КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....</i>	107
<i>Зоряна Христин. ДИСТАНЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....</i>	109
<i>Олена Цупікова. СИНХРОННЕ ОНЛАЙН-ЗАНЯТТЯ З УМІ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА НАВЧАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....</i>	111
<i>Юлія Чорна. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕНСИВНИХ ОНЛАЙН-КУРСІВ З ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....</i>	113
<i>Галина Шпинта. РОЛЬ МЕТОДУ «ПЕРЕВЕРНУТОГО КЛАСУ» У ВИВЧЕННІ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-МЕДИКАМИ.....</i>	114
<i>Вікторія Юфименко, Валерія Курило. БАЗОВІ ОСНОВИ МОБІЛЬНОГО ТА ІНТЕРНЕТ-ЕТИКЕТУ У СПІЛКУВАННІ «ВИКЛАДАЧ – ЗДОБУВАЧ ОСВІТИ» ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....</i>	116